

SENÁT

PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

10. funkční období

182

Návrh senátního návrhu zákona senátorky Miluše Horské a dalších senátorů, kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů

2016

Parlament České republiky

Senát

10. funkční období

2016

N á v r h

senátního návrhu zákona,

senátorů Miluše Horské, Petra Šilara, Aleny Šromové, Zdeňka Brože, Františka Bradáče, Stanislava Juránka, Jana Žaloudíka, Hassana Meziana, Evy Sykové, Boženy Sekaninové, Jana Hajdy, Jana Horníka, Ivany Cabrnchové, Zdeňky Hamousové, Zuzany Baudyšové, Aleny Dernerové, Vladimíra Plačka, Patrika Kunčara, Jitky Seitlové, Václava Lásky, Libora Michálka, Leopolda Sulovského, Jiřího Voseckého, Zdeňka Papouška, Jiřího Šestáka, Lud'ka Jeništy, Pavla Eyberta, Jiřího Buriana, Zbyňka Linharta, Petra Bratského, Miloše Vystrčila, Veroniky Vrecionové, Petra Gawlase, Jaroslava Doubravy, Jozefa Regece, Václava Homolky a Jiřího Carbola,

kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů

ZÁKON

ze dne 2016,

kterým se mění zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Změna zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

1. V § 9 odst. 1 písm. a) se slova: „a podrobilo se stanoveným pravidelným očkováním nebo má doklad, že je proti nákaze imunní nebo že se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci“ zrušují.
2. V § 9 odst. 3 se věta „Tento poskytovatel zdravotních služeb v posudku dále uvede, zda se dítě podrobilo stanoveným pravidelným očkováním nebo má doklad, že je proti nákaze imunní nebo že se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci.“ zrušuje.
3. V § 92k odst. 6 písm. se v písm. b) slova „, odstavce 4“ zrušují, na konci písm. c) se tečka nahrazuje čárkou a vkládá se písm. d), které zní:

„d) 30 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 4.“

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

I. Obecná část

Tato novela si neklade ambici vyřešit otázku povinnosti či dobrovolnosti očkování. Případné zásadní legislativní změny by měly být předmětem vládního návrhu jako výsledek diskuse odborníků i zástupců nevládních organizací a informované veřejnosti. Cílem předkládaného návrhu je pouze napravit zjevné nelogičnosti v současné právní úpravě.

a) Zhodnocení platného právního stavu

V literatuře se uvádí, že plošné očkování je jedním z neúspěšnějších veřejně-zdravotnických opatření minulých dekad, které výrazně napomohlo k vymýcení či významné redukci výskytu mnoha zákeřných a často smrtících chorob. Česká republika se mírou proočkovanosti řadí mezi vyspělé evropské země. Z hlediska očkovací povinnosti přitom patří mezi menšinu evropských zemí, jako jsou například Francie, Itálie či Polsko, kde je základní očkování ze zákona povinné, byť proti menšímu počtu nemocí než u nás. Jiné země, mimo jiné Německo, Velká Británie či Dánsko, očkování svým občanům pouze doporučují; proočkovanost v těchto zemích je přitom srovnatelná se zeměmi s očkováním povinným.

Země od země se liší i úprava toho, zda je očkování dítěte podmínkou jeho přijetí do mateřské školy a dalších dětských kolektivů. Zákon o ochraně veřejného zdraví říká, že mateřská škola, dětská skupina a podobní poskytovatelé péče o děti, nesmí přijmout neočkované dítě, pokud jeho očkování nebrání důležité důvody (např. trvalá kontraindikace). Za porušení tohoto zákazu stanoví zákon pokutu až do výše půl milionu korun. S tímto ustanovením počítá i v současnosti projednávaná vládní novela zákona, která navrhuje povinnou předškolní docházku, když na neočkované děti tuto povinnost nevztahuje.

Obdobný zákaz platí i pro neočkované děti školního věku. Ty se mohou a musí účastnit běžné celoroční výuky spolu se svými spolužáky, zákon však zakazuje, aby se účastnily školy v přírodě či letních táborů (tzv. zotavovací akce). I v případě porušení této povinnosti zákon počítá s pokutou, a to ve výši až 30.000 Kč.

b) Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Ústavní soud ve svých nedávných nálezech ([Pl. ÚS 19/14](#) a [Pl. ÚS 16/14](#)) potvrdil oprávnění státu stanovit svým občanům očkovací povinnost a podmiňovat účast dítěte v mateřské škole splněním této povinnosti. Soud zároveň zákonodárce vyzval k úvaze nad přijetím právní úpravy odpovědnosti státu za škodu způsobenou očkováním a uvedl, že stanoví-li stát sankci za odmítnutí očkování, měl by se zamýšlet i nad situací, při níž eventuálně způsobí výkonem práva očkování osobě újmu na zdraví.

Odpovědnost státu za škodu způsobenou očkováním byla následně předmětem parlamentních rozprav při projednávání novely zákona o ochraně veřejného zdraví ([sněmovní tisk 270](#)) a Ministerstvo zdravotnictví v současnosti zvažuje příslušné úpravy. Nepodařilo se nicméně

překonat různost názorů ohledně umožnění individualizovaných očkovacích schémat. Předkládaná novela zákona respektuje výsledek těchto debat a usiluje o úpravu zákona ve dvou jeho důležitých bodech, které svou nevhodností vzbudily pozornost během parlamentních rozprav a na něž často upozorňují i zástupci nevládních organizací a informované veřejnosti.

Prvním z navrhovaných novelizačních bodů je zrušení požadavku na očkování při pořádání škol v přírodě a zotavovacích akcí, či jinými slovy povolení účasti neočkovaných dětí na školách v přírodě a letních táborech. Současná právní úprava je totiž rozporuplná.

Děti se reálně pohybují ve školním kolektivu - kromě prázdnin - **po celý rok** a z hlediska zákona neočkovanost některých z nich není pro školní docházku problematická. Takovýto stav je bezpečný i z hlediska lékařské vědy. Samotná přítomnost několika neočkovaných jedinců v kolektivu totiž není z hlediska ochrany kolektivu problematická, jelikož ostatní děti očkovány jsou. Jako takové je chráněny jak individuální účinky očkování, tak ty kolektivní, které zůstávají účinné, je-li očkováno alespoň 90 procent skupiny.

Toto medicínské pravidlo platí jak ve škole, tak ve chvíli, kdy se děti mají vypravit na školu v přírodě či tábor. Zatímco si ovšem věda stojí za svým, v očích zákona se cestou na tábor či školu v přírodě z neočkovaného dítěte náhle stává osoba riziková a z kolektivu je vyloučena. U táborů se zákaz přitom týká pouze akcí o 30 a více dětech, trvajících 5 a více dní, na jiné typy akcí o jiném rozsahu se přitom zákaz vůbec nevztahuje. Takovýto přístup nemůže být z hlediska ochrany veřejného zdraví rozumně odůvodněn.

Jediným jeho důsledkem je tak ostrakizace a sankcionování dítěte. Je totiž vyloučeno z účasti na škole v přírodě či táboře, které mají za cíl zlepšit jeho zdraví a prohloubit vztahy s ostatními dětmi.

Odpovědnost za dodržení očkovací povinnosti není přenášena jen na děti samotné, ale také na školská zařízení a pořadatele zotavovacích akcí. Pokuta v řádu desítek tisíc korun, která jim hrozí a která jim může být udělena i za pouhé nedopatření či administrativní pochybení v této věci, pro ně může být vzhledem k jejich neziskové povaze likvidační.

Novela dále cílí na výši sankce hrozící mateřským školám, dětským skupinám a poskytovatelům péče o děti do tří let v případě přijetí neočkovaného dítěte. Neočkované děti se nesmí účastnit mateřské školy po celý školní rok.

Výše pokuty stanovené pro porušení povinnosti nepřijmout neočkované, popř. nekompletně očkované dítě do mateřské školy, dětské skupiny či jiného zařízení poskytujícího péči o děti do tří let, ve výši až půl milionu korun, je zcela zřejmě nepřiměřená svému účelu. Pro mateřské školky i pro soukromé poskytovatele může být likvidační, a to i v případě neúmyslného, nedbalostního zavinění. Při projednávání novely při projednávání novely zákona o ochraně veřejného zdraví ([sněmovní tisk 270](#)) byly přitom obdobné typy sankcí sníženy z původně navrhovaných 500.000 Kč na 30.000 Kč, konkrétně se jedná o správní delikty uvedené v § 92d, odst. 1, odst. 4 písm. b) a odst. 5 písm. a). Z důvodů nepřiměřenosti se tedy navrhuje snížení sankce za porušení povinnosti nepřijmout neočkované, popř.

nekompletně očkované dítě do mateřské školy, dětské skupiny či jiného zařízení poskytujícího péči o děti do tří let na 30.000 Kč.

c) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, s právem Evropské unie a s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navržená právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, s evropským právem i s právem mezinárodním, Úmluvu o lidských právech a biomedicíně nevyjímaje.

d) Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty

Předkládaná právní úprava omezuje výši peněžitých sankcí ve vymezených případech. Vzhledem k povaze věci však může mít z hlediska veřejných rozpočtů jen zcela zanedbatelné finanční dopady.

e) Předpokládaný dopad na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí.

Navrhovaná úprava zajišťuje rovné zacházení se všemi subjekty, jichž se dotýká, nemá dopad na rovnost postavení mužů a žen, fyzických osob ani na podnikatelské prostředí. Navrhované řešení nemá dopad ve vztahu k zákazu diskriminace.

f) Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Úprava nemá dopadů ve vztahu k ochraně soukromí či osobních údajů. Návrh žádným způsobem nemění dosavadní praxi v oblasti ochrany soukromí či osobních údajů.

g) Zhodnocení korupčních rizik

Návrh zákona s sebou nenese žádná korupční rizika.

Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1.

Zrušuje se zákaz přijetí neočkovaného dítěte ke škole v přírodě a zotavovací akci. Podmínkou přijetí nadále zůstává zdravotní způsobilost dítěte, nepřítomnost projevů známek akutního onemocnění u něj a to, že v nedávné době nepřišlo do kontaktu s infekční chorobou.

K bodu 2.

V návaznosti na čl. I se zrušuje povinnost poskytovatele zdravotních služeb uvádět v posudku o zdravotní způsobilosti dítěte pro účast na škole v přírodě nebo zotavovací akci skutečnost, zda bylo očkováno či nikoli.

K bodu 3.

Z 500.000 Kč na 30.000 Kč se snižuje pokuta za správní delikt přijetí neočkovaného dítěte do dětské skupiny, mateřské školy a k dalším podobným službám dle § 50.

K čl. II

Stanovuje se nabytí účinnosti zákona dle běžných zvyklostí.

Znění dotčených ustanovení s vyznačením změn

§ 9

Podmínky účasti dětí ve škole v přírodě a na zotavovací akci

(1) Škola může na školu v přírodě vyslat jen dítě, které

a) je zdravotně způsobilé k účasti na ní ~~a podrobilo se stanoveným pravidelným očkováním nebo má doklad, že je proti nákaze imunní nebo že se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci,~~

b) nejeví známky akutního onemocnění (například horečky nebo průjmu), a

c) ve 14 kalendářních dnech před odjezdem do školy v přírodě nepřišlo do styku s fyzickou osobou nemocnou infekčním onemocněním nebo podezřelou z nákazy ani mu není nařízeno karanténní opatření.

(2) Pořádající osoba může na zotavovací akci přijmout jen dítě, které splňuje požadavky stanovené v odstavci 1.

(3) Zdravotní způsobilost dítěte pro účast na škole v přírodě nebo zotavovací akci posuzuje a posudek vydává registrující poskytovatel zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost¹¹⁾. ~~Tento poskytovatel zdravotních služeb v posudku dále uvede, zda se dítě podrobilo stanoveným pravidelným očkováním nebo má doklad, že je proti nákaze imunní nebo že se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci.~~ Vzor posudku upraví prováděcí právní předpis. Posudek o zdravotní způsobilosti dítěte má platnost po dobu jednoho roku od data vystavení, pokud během této doby nedošlo ke změně zdravotní způsobilosti dítěte. Skutečnosti uvedené v odstavci 1 písm. b) a c) potvrzuje v písemném prohlášení zákonný zástupce dítěte¹²⁾ nebo fyzická osoba, kterou k tomu zákonný zástupce dítěte písemně zmocnil; toto potvrzení nesmí být starší než jeden den. Posudek o zdravotní způsobilosti dítěte a písemné prohlášení předá zákonný zástupce nebo fyzická osoba, kterou k tomu zákonný zástupce dítěte písemně zmocnil pořádající osobě nebo vysílající škole pro účely podle § 11 odst. 1 písm. b) a e).

(4) Škola, která vysílá děti na školu v přírodě, je povinna ohlásit příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví jeden měsíc před jejím zahájením údaje v rozsahu podle § 8 odst. 3 a poskytnout mu doklad podle § 8 odst. 4.

11) Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

12) Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

§ 92k

Správní delikty na úseku předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a předcházení vzniku jiného ohrožení zdraví

(1) Poskytovatel zdravotních služeb nebo poskytovatel sociálních služeb se dopustí správního deliktu tím, že nesplní povinnost podle § 75b odst. 1.

(2) Poskytovatel zdravotních služeb se dopustí správního deliktu tím, že

a) jako poskytovatel určený podle § 46 odst. 5, § 53 odst. 4, § 67 odst. 12, § 70 odst. 2 nebo 4 nebo § 100f neprovede opatření k předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění,

b) v rozporu s § 15 odst. 3 neposkytne součinnost při provádění prevalenční studie infekcí spojených se zdravotní péčí,

c) nesplní povinnost podle § 45,

d) v rozporu s § 47a odst. 4 nesplní oznamovací povinnost,

e) provede očkování v rozporu s § 47 nebo § 47a,

f) neposkytne informaci podle § 51 odst. 1 písm. a) nebo b) nebo nesplní povinnost podle § 54 odst. 1 nebo 2,

g) nesplní povinnost podle § 74, nebo

h) provádí laboratorní vyšetřování na virus lidského imunodeficitu bez povolení vydaného podle § 72 odst. 1.

(3) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že neprovede opatření nařízené podle § 80 odst. 1 písm. h) nebo y) nebo § 82 odst. 2 písm. l).

(4) Poskytovatel služby péče o dítě v dětské skupině, mateřská škola, právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba jako osoba uvedená v § 50 se dopustí správního deliktu tím, že přijme dítě, které se nepodrobilo stanovenému pravidelnému očkování nebo nemá stanovený doklad.

(5) Zařízení uvedené v § 46 odst. 4, do kterého je umístěna fyzická osoba, která nedovršila patnáctý rok svého věku, nebo jemuž je taková fyzická osoba svěřena do péče na základě rozhodnutí soudu, se dopustí správního deliktu tím, že v rozporu s § 46 odst. 1 až 3 nezajistí, aby se tato fyzická osoba, u níž nebyla zjištěna imunita vůči infekci nebo zdravotní stav, který brání podání očkovací látky (trvalá kontraindikace), podrobila stanovenému pravidelnému očkování.

(6) Za správní delikt se uloží pokuta do

a) 1 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 2 písm. a) nebo c) nebo odstavce 3,

b) 500 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 2 písm. e), g) nebo h), ~~odstavce 4~~ nebo 5,

c) 100 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1, odstavce 2 písm. b), d) nebo f),

d) 30 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 4.